

**A Magyar Nemzeti Bank elnökének
10/2009. (II. 27.) MNB
rendelete**

a központi értéktár szabályzataira vonatkozó követelményekről

A Magyar Nemzeti Bankról szóló 2001. évi LVIII. törvény 60. §-a (3) bekezdésének c) pontja alapján fennálló jogkörömben eljárva a következőket rendelem el:

**I. FEJEZET
ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK**

1. §

E rendelet hatálya a tőkepiacról szóló 2001. évi CXX. törvény (a továbbiakban: Tpt.) szerint a központi értéktár által végezhető tevékenység végzésére jogosító engedéllyel rendelkező szervezetre (a továbbiakban: központi értéktár) terjed ki.

2. §

E rendelet alkalmazásában

- a) *értékpapír-kiegyenlítési rendszer* (a továbbiakban: rendszer): a résztvevők közötti, értékpapírügyletekből eredő tartozások és követelések kiegyenlítésére szolgáló, a résztvevők és a központi értéktár közötti írásbeli megállapodáson alapuló együttműködési forma, ahol a központi értéktár, mint a rendszer működtetője a Tpt. 336.§ (2) bekezdés c) pontja szerinti tevékenységet végez, valamint a Tpt. 336.§ (2) bekezdés a)-b) és d)-f) pontjai szerinti tevékenységek végzésére jogosult,
- b) *fizetést korlátozó eljárás*: a fizetési, illetve értékpapír-elszámolási rendszerekben történő teljesítés véglegességéről szóló 2003. évi XXIII. törvény (a továbbiakban: Tv.) 2. §-a (1) bekezdésének d) pontjában meghatározott eljárások, illetve intézkedések,
- c) *likvid eszköz*: szabad felhasználású számla- vagy készpénz, a bármikor értékesíthető értékpapír és a visszavonhatatlan, feltétel nélkül azonnali fizetést ígérő bankgarancia,
- d) *rendkívüli helyzet*: olyan különleges eljárást igénylő helyzet, amelynek során a központi értéktár tevékenysége, illetve a rendszerben történő kiegyenlítés lebonyolításának folyamata a szabályzatban foglaltak normál üzleti rendtől eltérő,
- e) *résztvevő*: a központi értéktár által működtetett rendszerben való részvétel céljából a központi értéktárral szerződést kötő szervezet,
- f) *szabályzat*: az értékpapír-kiegyenlítési rendszer központi értéktár általi működtetéséhez szükséges azon szabályzatok, vagy a szabályzatok azon része, amely az e rendeletben előírt

szabályokat tartalmazza és az értékpapír-kiegyenlítési rendszer résztvevői számára hozzáférhető,

g) *szállítás fizetés ellenében szolgáltatás*: az értékpapír-adásvételi ügyletek kiegyenlítését szolgáló pénz- és értékpapír transzfer megbízások olyan összekapcsolása, amely biztosítja, hogy az értékpapír-oldali kiegyenlítésre kizárólag akkor kerüljön sor, ha a pénzoldali kiegyenlítés megtörtént,

h) *valós idejű bruttó elszámolás*: az értékpapírügyletek bruttó alapon, tételről tételre történő folyamatos elszámolása és kiegyenlítése,

i) *végleges kiegyenlítés*: az értékpapír-adásvételi ügyletek esetében keletkező kötelezettségek teljesítése az értékpapír és a pénzbeli ellenérték visszavonhatatlan és feltétel nélküli átutalásával (átadásával).

II. FEJEZET ÉRTÉKPAPÍR-KIEGYENLÍTÉSI RENDSZER

Általános szabályok

3. §

(1) A rendszerhez való csatlakozásnak, a rendszerben való részvételnek, valamint a rendszertagság megszüntetésének, illetve megszűnésének feltételeit a központi értéktár szabályzatában határozza meg.

(2) A szabályzat oly módon határozza meg a résztvevők és a központi értéktár jogait és kötelezettségeit, az eljárási rendet, hogy abból a rendszerben való részvétellel járó jogi, pénzügyi és működési kockázatok egyértelműen és világosan megállapíthatóak legyenek.

(3) A központi értéktár szabályzatában meghatározza:

- a) a rendszer célját, alapelveit, a rendszer működését szabályozó nyilvános dokumentumokat,
- b) a rendszerben a résztvevők által viselt jogi, pénzügyi és működési kockázatokat, valamint az ezen kockázatok kezelésére rendelkezésre álló eszközrendszert,
- c) a rendszerre vonatkozó szabályokat, illetve megállapodásokat, különösen azokat, amelyek a kiegyenlítésbe bekapcsolódó, külföldi székhelyű résztvevők miatt a rendszerben való részvétellel járó jogi kockázatokat vagy azok kezelésének a rendjét érintik,
- d) a szállítás fizetés ellenében elv alapján történő elszámolás és kiegyenlítés rendjét, szabályait és feltételeit,
- e) a rendszer működési idejének, a munkaszüneti napok meghatározásának a rendjét,
- f) az értékpapírszámlákon végzett műveletek maradéktalan és zavartalan végrehajtását elősegítő, abban közreműködő egyéb szervezetekkel, ideértve különösen a Tpt. alapján kiszervezett szolgáltatást végzőkkel, a Tpt. szerinti elszámolóházi tevékenységet végzőkkel való együttműködés rendjét,
- g) a rendkívüli helyzetre vonatkozó feltételeket, szabályokat,
- h) a központi értékpapírszámlákon nyilvántartott értékpapír-állományok résztvevőkkel történő közlésének és egyeztetésének napi folyamatait,

- i) a Tv. szerint kijelölt rendszer esetében a külföldi székhelyű résztvevők vonatkozásában azon rendszertagsági feltételeket, amelyek maradéktalanul biztosítják a Tv-ben a rendszer külföldi székhelyű résztvevőjével szemben támasztott követelmények igazolt teljesülését,
- j) a reklamációs ügyintézés módját és határidejét, ami alkalmanként nem lehet hosszabb, mint 15 munkanap,
- k) a szabályzatok közzétételének módját, a szabályzatokhoz, illetve azok módosításához az észrevételek megtételének módját, határidejét.

(4) A központi értéktár a rendszer működési idejét és a munkaszüneti napokat legalább a honlapján nyilvánosságra hozza.

A résztvevőkkel való jogviszony keletkezése, megszűnése

4. §

(1) A rendszerben való csatlakozás feltételeit a központi értéktár oly módon határozza meg, hogy azok biztosítsák a rendszerhez való nyílt, megkülönböztetés nélküli csatlakozást.

(2) A (1) bekezdéstől eltérően a rendszerhez való csatlakozást a központi értéktár abban az esetben tagadhatja meg, ha a rendszerbe történő felvétel olyan többletkockázatot jelent, amely veszélyezteti a rendszer megbízható és hatékony működését.

(3) Amennyiben a csatlakozási kérelem a (2) bekezdésben foglaltak betartása mellett elutasításra kerül, arról és az elutasítás okáról a központi értéktár írásbeli értesítést küld a csatlakozni szándékozónak.

(4) A szabályzat meghatározza a (3) bekezdés szerinti írásbeli értesítés elküldésének határidejét és az elutasítással szembeni jogorvoslati eljárás részletes szabályait.

(5) A szabályzat meghatározza a rendszerben való részvétel szintjeit.

(6) A részvétel (5) bekezdés szerinti szintjeihez kapcsolódóan az azonos szinthez tartozó résztvevőkkel szemben azonos minimálisan szükséges követelményeket kell támasztani.

(7) A szabályzat meghatározza a rendszer működési rendjét és folyamatait arra az esetre, ha a résztvevő fizetést korlátozó eljárás alá kerül, valamint ha a résztvevő tevékenységi engedélyét az arra hatáskörrel rendelkező hatóság visszavonja.

A résztvevőkkel szemben támasztott pénzügyi és technikai feltételek

5. §

(1) A szabályzat meghatározza a rendszerben való részvételre vonatkozó pénzügyi és technikai feltételeket, amelyek a rendszer biztonságos és hatékony működését biztosítják.

(2) A szabályzat a rendszerben való részvétel pénzügyi és technikai feltételeként legalább a következő követelményeket tartalmazza:

- a) ha a központi értéktár a Tpt. alapján óvadék elhelyezéséről rendelkezik, akkor az óvadéknak az előzetesen meghatározott mértékben, formában és határidőre történő rendelkezésre bocsátását,
- b) a szállítás fizetés ellenében elven kiegyenlített értékpapírügyletek pénzoldali kiegyenlítését biztosító bankszámla megnyitását és folyamatos fenntartását.

(3) A szabályzat meghatározza a központi értéktár által a rendszerben történő részvételre vonatkozó pénzügyi és technikai feltételek teljesülésének ellenőrzési szabályait.

III. FEJEZET KOCKÁZATKEZELÉS

Az értékpapírügyletek nemteljesítési kockázatának kezelése

6. §

(1) A központi értéktár szabályzata a tőzsdei, valamint a tőzsdén kívüli értékpapírügyletek kiegyenlítésének rendjét oly módon határozza meg, hogy az biztosítsa a szállítás fizetés ellenében szolgáltatás lehetőségét a rendszer résztvevői számára.

(2) A Tpt. 336. §-a (2) bekezdésének b) pontja szerinti, tőzsdén kívüli értékpapírügyletek tekintetében elszámolóházi tevékenységet végző központi értéktár szabályzata az általa elszámolt ügyletek végleges kiegyenlítését az elszámolási napon valós idejű bruttó elszámolás alkalmazásával úgy határozza meg, hogy – a résztvevő ellenkező rendelkezése hiányában – az elszámolással egyidejűleg azonnal sor kerüljön a végleges kiegyenlítésre is.

(3) Amennyiben az (1) bekezdés szerinti szolgáltatás során az értékpapírügyletek kiegyenlítése más szervezetek közreműködésével valósul meg,

- a) a szabályzat az összefüggő folyamatokat bemutatja, és – amennyiben a részletes szabályokat más szervezet szabályzataira utalja – hivatkozik e szervezetek vonatkozó szabályzataira,
- b) a központi értéktár biztosítja, hogy munkaszüneti naptára és üzemideje összhangban legyen ezen szervezetek munkaszüneti naptárával és üzemidejével.

(4) A központi értéktár szabályzata tartalmazza az (2) bekezdés szerinti elszámolású ügyletek esetén bekövetkező nemteljesítések kezelésére vonatkozó eljárási rendet. A szabályzat a résztvevőkre vonatkozó előírásokkal biztosítja, hogy a központi értéktár a nemteljesítéseket nyomon tudja követni, a szükséges intézkedéseket meg tudja tenni.

(5) A központi értéktár a nemteljesítési kockázatok csökkentése érdekében olyan eljárási, illetve egyéb szabályokat határoz meg szabályzatában, melyek ezen kockázatot csökkentik és biztosítják az időben történő elszámolást és kiegyenlítést.

7. §

(1) Amennyiben a központi értéktár a Tpt. alapján az ügyletek kiegyenlítésének biztosítása érdekében óvadék elhelyezéséről rendelkezik, a szabályzatban az óvadékok elhelyezését, azok azonnali igénybevehetősége érdekében kizárólag likvid eszközökben határozza meg.

(2) Az elfogadható fedezetek körét és a befogadási kondíciókat a központi értéktár legalább a honlapján nyilvánosságra hozza.

Értékpapír kölcsönzési rendszer működtetése, értékpapír-kölcsönzés kockázatainak kezelése

8. §

(1) Amennyiben a központi értéktár a Tpt. 336. §-a (2) bekezdésének d) pontja alapján értékpapír-kölcsönzési rendszert működtet, szabályzata meghatározza:

- a) az értékpapír-kölcsönzési rendszerben való részvétel feltételeit,
- b) az értékpapír-kölcsönzési rendszer működési rendjét, különös tekintettel az értékpapír-visszaadási kötelezettség elmulasztása során alkalmazandó eljárási rendre,
- c) a kölcsönzés során fedezetként elfogadható biztosítékérték kiszámításának és napi átértékelésének módját, valamint
- d) a kölcsönzés során fedezetként elfogadható biztosítékokat és a biztosítékadás rendjét.

(2) A szabályzat meghatározza az értékpapír-kölcsönzési rendszerben való részvételre vonatkozó pénzügyi és technikai feltételeket, amelyek az értékpapír-kölcsönzési rendszer biztonságos és hatékony működését biztosítják.

(3) Az értékpapír-kölcsönzési rendszerben való részvétel pénzügyi és technikai feltételeit a szabályzat oly módon határozza meg, hogy azok biztosítsák az értékpapír-kölcsönzési rendszerhez való nyílt, megkülönböztetés nélküli csatlakozást.

(4) A szabályzat a kölcsönzés során fedezetként elfogadható biztosítékot, az azonnali igénybevehetőség érdekében, kizárólag likvid eszközökben határozza meg.

(5) A kölcsönzés során fedezetként elfogadható biztosítékok körét és a befogadási kondíciókat a központi értéktár legalább a honlapján nyilvánosságra hozza.

Rendkívüli helyzetek kezelésére vonatkozó szabályok

9. §

(1) A rendkívüli helyzetek kezelésére vonatkozó működési rend résztvevőket érintő folyamatait szabályzatban kell rögzíteni (a továbbiakban: rendkívüli helyzetek kezeléséről szóló szabályzat).

(2) A rendkívüli helyzetek kezeléséről szóló szabályzatot a résztvevők tudomására kell hozni.

(3) A rendkívüli helyzetek kezeléséről szóló szabályzat meghatározza:

- a) a rendkívüli helyzetek típusait és kritériumait,
- b) a rendkívüli helyzetek megállapításának és kihirdetésének szabályait,
- c) az egyes rendkívüli helyzetek kezelésére szolgáló eljárások végrehajtásának körülményeit és következményeit, valamint a végrehajtás során a központi értéktárra, illetve a résztvevőkre háruló feladatokat,
- d) az előzetesen meghatározott eljárási rendtől való eltérés lehetőségét,
- e) az egyes rendkívüli helyzetekben a kapcsolattartás módját, a lehetséges kommunikációs csatornákat, valamint az ilyen helyzetekre kijelölt kapcsolattartó személyek listájának és elérhetőségének összeállítására és karbantartására vonatkozó eljárási rendet.

(4) A rendkívüli helyzetek kezeléséről szóló szabályzat meghatározza az elszámolási és kiegyenlítési folyamatban közreműködő egyéb szervezetekkel való együttműködés módját, különös tekintettel az esetlegesen meghosszabbodó üzemidők összhangjára.

IV. FEJEZET

A MAGYAR NEMZETI BANK JAVÁRA TÖRTÉNŐ ÉRTÉKPAPÍR- SZOLGÁLTATÁSOK

10. §

Amennyiben a központi értéktár az Magyar Nemzeti Bank (a továbbiakban: MNB) alapvető feladatainak ellátásához kapcsolódó szolgáltatást nyújt, a szabályzatában oly módon határozza meg a szolgáltatás munkaszüneti naptárát és üzemidejét, hogy az MNB megfelelő működési rendjéhez illeszkedjen.

V. FEJEZET

DÍJMEGÁLLAPÍTÁS ALAPELVEI

11. §

- (1) A központi értéktár szabályzata egyértelműen meghatározza
- a) a fizetendő díjakhoz, jutalékokhoz és költségekhez kapcsolódó szolgáltatásokat,
 - b) a díjfizetés alapját, módját és idejét,
 - c) a fizetendő díjakhoz, jutalékokhoz, költségekhez kapcsolódó esetleges kedvezményeket, azok igénybe vételének feltételeit,
 - d) a fizetendő díjak, jutalékok, költségek kiszámításának módját.

(2) Az díjakat a szabályzat az (1) bekezdés a) pontja szerint úgy határozza meg, hogy az egyes szolgáltatásokra külön állapítja meg a díjat annak érdekében, hogy a résztvevő az egyes szolgáltatások igénybe vételéről szabadon dönthessen.

(3) A központi értéktár által felszámolt díjakban, jutalékokban, költségekben csak a forgalom nagysága, a kezelt értékpapír állomány típusok értéke, a termékre, vagy termék csoportra nyújtott szolgáltatás tartalma, a választott kommunikációs mód alapján lehet különbséget tenni.

(4) Az (1)-(3) bekezdésben foglaltakat nem kell alkalmazni a Tpt. szerinti elszámolóházi tevékenységet kísérelő tevékenységekre.

VI. FEJEZET

A SZABÁLYZAT KÖZZÉTÉTELÉRE VONATKOZÓ ÁLTALÁNOS ELŐÍRÁSOK

12. §

(1) A szabályzatokat és azok módosításait, ide nem értve a 9. § szerinti rendkívüli helyzetek kezeléséről szóló szabályzatot és annak módosításait, a központi értéktár köteles nyilvánosan közzétenni és folyamatos elérhetőségüket a honlapján biztosítani.

(2) A szabályzatokat és azok módosításait a központi értéktárnak a résztvevőkkel meg kell ismertetnie, és ésszerű időt kell biztosítania az észrevételeik megtételére.

(3) A (2) bekezdés szerinti észrevételek megtételére a központi értéktár a résztvevőknek legalább 5, átfogó vagy nagy terjedelmű módosítás esetén legalább 10 munkanapot biztosít.

(4) A (2) bekezdés szerinti eljárástól a központi értéktár kizárólag a következő esetekben tekinthet el:

- a) a díjakról, jutalékokról és költségekről rendelkező szabályzat, illetve annak módosítása esetén,
- b) a kockázatkezelési eszközök szabályzatban meghatározott típusának, illetve mértékének változása esetén,
- c) ha a szabályzatok (2) bekezdés szerinti módosítása a rendszer biztonságos és hatékony működését akadályozza.

(5) A szabályzatoknak legalább magyar nyelven, amennyiben pedig a résztvevők összetétele indokolja, legalább egy, a nemzetközi pénzügyi piacokon általában használt nyelven elérhetővé kell tenni az (1) bekezdésben foglaltak figyelembevételével.

VII. FEJEZET

ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

13. §

(1) E rendelet 2009. február 28-án lép hatályba.

(2) Az e rendelet hatálybalépésekor a Magyar Köztársaság területén már központi értéktári tevékenységet végző szervezet legkésőbb a rendelet hatálybalépését követő 6 hónapon belül köteles a rendeletben meghatározott követelményeknek eleget tenni.

14. §

(1) E rendelet 13. §-ának (2) bekezdése 2009. szeptember 2-án hatályát veszti.

(2) E § 2009. szeptember 3-án hatályát veszti.

Simor András s.k.,
a Magyar Nemzeti Bank elnöke